

„Primorec“
izhaja vsakih štirinajst dni
vsak drugi torek in stane
po pošti ali na dom pošiljan
za celo leto 80 kr.; za
tuje drž. več poštni stroški.
„Soča“ z „Gosp.
Listom“ in „Primor-
cem“ stane na leto 5 gld.
20 kr. — Uredništvo in
upravnništvo je v Gosposki
ulici št. 9

Primorec

Oglasi
se plačujejo za tristopno
petit-vrsto:
enkrat . . . 8 kr.
dvakrat . . . 14 „
trikrat . . . 18 „
večkrat po pogodbi.
Vsa plačila vrše se na-
prej. — Posamične številke
se prodajajo po 3 kr.
Rokopisi se ne vračajo.

Izdajatelj in odgovorni urednik A. Gabršček. — Tiska „Goriška tiskarna“ A. Gabršček (odgovoren Josip Krmpotič).

Vabilo na naročbo.

„Primorec“ bo izhajal v taki obliki vsak drugi torek o poldne. Menimo, da za 80 kr. na leto ni mogoče več ponuditi naročnikom. Vse stroške nam bo mogoče pokriti le tedaj, ako se oglasi še lepo število novih naročnikov. Zato se priporočamo svojim prijateljem, da se nekoliko potrudijo in razširijo listič med znanci in sosedi, saj 80 kr. na leto premore pač vsakdo, ako le hoče. Mi nimamo za seboj raznih „.....ih skladov“, v katerih bi zajemali po potrebi, marveč zanašati se moramo edino le na zveste somišljenike in naročnike.

„Primorec“ bo prinašal bolj drobne članke, ker vemo, da naše navadno ljudstvo ne prebira rado dolgih razprav. Pa tudi boljšim krogom, ki so naročeni na „Sočo“, bo donal tako mnogo novega berila, da lahko utrpé še teh 80 kr. za „Primorca“. Uverjeni smo, da vsi premožnejši naročniki „Soče“ obdržé tudi „Primorca“, da zagotové takó obstanek temu potrebnemu lističu za naše slovensko ljudstvo.

Kakó mislimo uredovati „Primorca“, kaže današnja številka. Pri vsakem naslovu bodo od začetka do črtice take novice, ki niso bile natisnene v prejšnjih dveh številkah „Soče“. Skušali bomo podajati v tem delu toliko in takega berila, da bodo zadovoljni tudi tisti posebni naročniki, ki dobivajo tudi „Sočo“. — V nadi, da nas bodo rodoljubi podpirali, nastopamo novo leto 1895. Naložili smo si novo breme na rame, ali zaupamo v pomoč svojih somišljenikov in v prepričanju, da bo z nami: Bog in narod!

Goriške novice.

Deželni zbor goriški bo imel drevi svojo drugo sejo v tem zasedanju. Razni listi so prinesli vznemirjajoče glasove o tem zasedanju deželnega zbora; to so deloma zmešane kombinacije, deloma pa naravni zaključki po treznem presojevanju sedanjega položaja v deželi. Mi zdaj ne bomo beležili teh glasov; gospodje poslanci naj sami pokažejo, kakó znajo urejati svoje korake nasproti novemu položaju. — Zadnji „Rinamento“ se čudi po vsej pravici, da se vrše seje v divje mrzli dvorani! Dvomimo, da bi se v kateri drugi deželi imeli takó malo obzira do deželnih zastopnikov! Naš zborček se loči tudi v tem pogledu od drugih deželnih zastopov! — Da deželni odbor v svojih spisih in poročilih tudi letos politiska slovenščino v ponižni kotic, tega nam ni treba niti omenjati.

Lani je bila sprejeta prememba o razreditvi učiteljskih plač, kar bi dobro došlo najbolj potrebnim učiteljem. Znano je, koliko hrupa je bilo takrat v deželnem zboru in — zunaj njega prav radi tega zakona. Ali, kakor smo že omenili, ta zakon ni bil potrjen in zdaj čaka zopetne rešitve. In vendar sede štiri odvetniki v deželnem zboru!

Lepaki v Gorici. — Že velikokrat smo se pritoževali, da neka goriška svojat skrbno pazi na slovenske lepake in jih redno trga z zidov; celó imenovali smo take predrzneže, katere so zalotili naši rojaki pri takem početju, ne da bi se upali čotičniki ugovarjati in ne da bi redarstvo kaj ukrenilo proti takim skrunilem tujega imetja in žalilem slovenske narodnosti. — Taka usoda pa ne doleta le lepakov kakih slovenskih zasebnikov ali društev, marveč celó uradne oglase po mestnih voglih. Zadnje dni leta je nalepilo glavarstvo razglas v treh jezikih, v katerem grozi s kaznijo tisti drhali, ki maže zidove takim gospodarjem, nad katerimi se hoté znani neznanci inasčevati iz enega ali drugega razloga. Ali takoj je bil potrigan slovenski del teh lepakov, ne da bi redarstvo doznalo, kdo je izvršil to vitezko delo. Po našem skromnem mnenju bi redarstvo čisto lahko našlo take tičke, ako bi le — hotelo. Čas bi že bil, da bi se tej drhali resno in odločno stopilo na prste, kajti prav tisti razglas glavarstva se tiče v prvi vrsti takih skrunilcev slovenskega imena!

Uradovanje pri goriškem županstvu je še vedno izključno laško, dasi živi v mestnem ozemlju do 7000 Slovencev. V nemškem jeziku, dasi ni deželni jezik, uradujejo brez obotavljanja, le slovenščine ne marajo trpeti! To je pač značilno! — Ali vendar bi morala biti slovenščina vsaj v izročnem področju popolnoma enakopravna laščini, kakor uživa laščina pri okrajnem glavarstvu vse pravice, dasi živi v tem okraju le nekaj nad 2000 Lahov poleg 61.000 Slovencev. — Takó n. pr. izdaja magistrat vse razglase o vojaških rečeh le v laškem jeziku, dasi se tičejo isti prav takó Slovencev, kakor Italijanov! — Tu bo treba odločnega upora, da Slovenci v Gorici ne bomo še nadalje uboga para!

Goriška hranilnica (Mont) bo plačevala odslej za vse nove hranilne uloge le po 3½ % obrestij, a za dosedanje uloge bo plačevala še vedno po 4%. — Na zastavila pa ne bo več jemala po 8%, ampak le po 6%, kar je gotovo vesela novica za vse tiste, ki zastavljajo blago, da pridejo v sili in potrebi do denarja.

„Goriška ljudska posojilnica“ bo pa še nadalje dajala po 4½ % za hranilne uloge, a čuje se, da zniža obresti posojilom na menice, za kar ji bo slovensko ljudstvo gotovo hvaležno. — Uradni dnevi so v nedeljo, ponedeljek in četrtek od 11. do 12. predp.

Drzne zahteve! — „Corriere“ od sobote pripoveduje, da neki dan se je peljal prevz. knezonadškof mons. dr. Zorn v Trst v spremstvu dveh drugih č. gospodov. Nesreča je hotela, da se je peljal v istem kupeju tudi neki mestni starašina goriški; ali ta se je nekje med potjo preselil v drugi voz, ker mu ni preveč ugajala — slovenska

govorica vzvišenega sopotnika in njegovih spremljevalcev. Tudi v Trstu je slisal isti gospod mestni starašina (moral je pač natezovati ušesa), da sta tržaški škof, premil. gosp. Glavina in knezonadškof govorila — slovenski. To je zares strašno! In to so lahonski listi hiteli razbobnati po svetu. Kako pa bodo govorili Slovenci med seboj? Mari po turško?!

Goriški župan pri nadškofu. — Razni listi so raznesli vest, da je šel naš illustrissimo podestà dr. Venuti h knezonadškofu in zahteval (?), naj se odpravijo slovenske propovedi v stolni cerkvi, a da ga je knezonadškof ostro zavrnil, češ da mestni župan se nima utikati v cerkvene posle. Mi smo molčali o teh govoricah, ker je „Eco del Litorale“ takoj ugovarjala in skušala dati vsej stvari povsem nedolžno lice. Mi smo mislili, da „Eco“ je gotovo dobila pojasnilo z merodajne strani; ali zadnji čas smo doznali, da „Eco“ ni v najboljših čisljih pri merodajnih gospodih, da celó to, da v nadškofijskem uradu niso več na njo naročeni, ker list ni tak, kakoršen bi moral biti. (Ali je to resnica, seveda ne jamčimo. Zdi se pa, da se raznim gospodom vendarle odpirajo oči, kajti „Ecovci“ kar v prahu leže pred novim županom in njegovimi somišljeniki). Zato smo poizvedovali o tem dogodku, a natančnih podatkov nismo dobili. Dobro poučeni viri pa zatrjujejo zaupno, da je župan dr. Venuti res prišel k nadškofu in prigovarjal mu, naj bi se opustile slovenske propovedi in slov. petje v stolni cerkvi. Prevzvišenega gospoda pa je ta zahteva takó razsrdila, da ga je popustila prirojena ljubeznivost in da je prav resno odgovoril, da: župan naj županuje na magistratu, a v cerkvene reči se nima utikati. Na to je župan poparjen zapustil nadškofijski dvorec.

Kakor smo rekli, takó pripovedujejo navadno dobro poučeni viri, vendar ne jamčimo za popolno istinitost. — Gotovo pa je, da župan dr. Venuti je skušal doseči prej označeni namen, a da je prevzvišeni knezonadškof odklonil tako umešavanje v cerkvene reči. Za tak odločen korak mu slovensko ljudstvo ohrani hvaležen spomin v svojem srcu.

Zahteva dr. V. je zares skrajno drzna. Pri slovenskih propovedih je cerkev polna, pri laških skoro prazna, a zdaj hoče ta gospod, da bi tudi Slovenci ostali brez besede božje v cerkvi. To bi bila lepa cerkvena politika: Lah ne marajo za besedo božjo (ali vsaj v veliko manjši mari nego Slov.), a Slovincem bi je ne hoteli dati. Kaj takega morejo zahtevati le taki nestrpneži, s katerimi se bratijo tudi naši „Ecovci“. I nu: Sono tutti una famiglia!

Proračun goriškega mesta kaže letos 254.407 gld. stroškov in le 254.407 dohodkov. — Da pokrijejo ta primankljaj, hočejo uvesti baje davek na dvokolesa. Gorica bi bilo potem prvo mesto v Avstriji, ki bi obdačilo kolesarje.

Zima. — Zadnja „Soča“ je hvalila lepe dneve, katere smo imeli do petka v Gorici. Ali predno so jo dobili znanji naročniki v roko, spremenilo se je vreme po noči in v soboto jutro nas je iznenadil sneg. Do danes je snežilo vsak dan po nekoliko. Mraza

sicer ni, vendar imamo neprijetne zimske dneve, kakoršnim v Gorici nismo posebno navajeni.

Dedičje iščejo. — V Gorici je umrl 28. apr. pret. l. polkovnik Karol Šesták. Sodišče je izdalo zdaj oklic, naj se oglase tisti, ki menijo, da imajo kako pravico do zapuščine.

Na Sv. Goro je prišlo v l. 1894. okoli 150.000 romarjev; med temi je bilo obhajanih blizu 40.000. — Kakor znano, se je letos vršila tjakaj gori k Materi Božji velika procesija. — Umrl je v tem letu obče ljubljeni vodja preč. g. Lovro Rutar, ki je pa dobil vrednega naslednika v osebi preč. g. Andreja Leban iz Grgarja.

Požar. — V Tomaževici pri Komnu je pogorelo posestniku g. Antonu Furlanu več poslopij; skode je okoli 2400 gld. Zavarovan je bil pri Feniksu.

Požar v Št. Andrežu. — Učeraj ob 7. zjutraj je začelo goreti pri Maruščevih na Rojicah. Zgorel je skedenj in vse, kar je bilo v njem: dva voza, kmetijsko orodje, krma, veliko krompirja in repe. Sumijo, da je zažgal hlapec, ki je pobegnil.

Na plat zvona je prihitelo k pogorišču veliko — gledalcev; pripeljali so tudi gasilko s kolodvora, a vode — ni bilo dosti. Došli so tudi goriški ognjegasci, ki so zavarovali sosednja poslopja.

V Vrtojbi je hotel neki tat okraati cerkev. Prinesel je lestvice celó iz Gornje Vrtojbe in šel skozi okno v cerkev. Domači fantje so to opazili in tatu ujeli; odpeljali so ga v zapor. Pravijo, da je tat iz Šempasa doma.

Radodarni doneski. — Za «Slogine» učne in vzgojevalne zavode je dalje došlo:

Prijatelj slovenske mladine 100 gld. — Gosp. dr. Fran Kos v Gorici 30 gld. — Gosp. Fr. Blažon na gor. kolodvoru 1 gld. — G. Ant. Rudež v G. 2 gld. — Prof. Andr. Kragelj 2 gld. — Preč. g. Jos. Poljšak v Prvačini 4 gld. 80 kr. — Mons. Janez Cumar, č. kanonik in dekan v p. Gorici, 12 gld. — Gosp. dr. Anton Tušar, okrož. sod. predsednik v Rovinju, 5 gld. — R. na Tirolskem 2 kroni — Preč. g. Janez Dugulin, župnik v Ajdovščini, 3 gld. — Gosp. J. Vogrič, učitelj v p. v Gorici 3 krone. — Petorica prijateljev po pogrebu pokoj. Ulriha Furlana zložila v gostilni «governi» 2 gld. — G. Henrik Leban, učit. v Ozeljanu, 50 kr. — Fr. G. 1 gld. — V gostilni g. Caharija na Nabrežini pri veselem omizju, slaveč imendan g. Silvestra Caharija, zbralo 3 gld 55 kr. — V isti družbi se je prodajala na dražbi v korist «Sloginih» zavodov jedna smodka za 1 gld. 2 kr.; kupil jo je g. Fr. Pertot. — V krčmi g. Jakoba Maraža v Dol. Vrtojbi zbrana družba narodnih mladeničev in mož zbrala 9 gld. 6 kr. — Nekateri Kanalci, ki se čudijo sklepu odvetniške zbornice goriške, zložili 3 gld., a trije antisemiti so določili še 50 kr. — Pri sklenjeni bratovščini Iv. Ceja in Fr. Ferjančiča dala vsak 1 krono.

Namesto voščil ob novem letu so darovali: Gosp. Jos. Štrekelj, naduč. v Gorganskem, 1 gld. — Preč. g. Bl. Grča, župnik in dež. poslanec v Šempasu, 2 gld.

Po poštni hranilnici je došlo: Slovenski krokarji v laškem Koprju zbrali 1 gld. 60 kr. za otročiče v Slovenski Gorici. — F. T. na Nabrežini 1 gld. — Pri Takrajnem v Brjah zložili: zgovorni Makovec, Vodopivec, Vider in Saks po 1 krono ter Možina in Nekdo 120 vinarjev. — G. Simon Cigoj, trgovec z lesom v Malovšah 1 gld. — Gosp. Ivan Končan v Sevnici na Štaj. 60 kr.

Bog ohrani toliko rodoljubje med nami! Boj naš je trd, bodimo torej vstrajni v dobrem!

„Božičnica“ v otroškem vrtu družbe sv. C. in M. v Ločniku je bila v 2. t. m. ob 3. pop. Žensko podružnico so zastopale gospe: predsednica Avgusta Šantel, denarničarica Marija Kancler in odbornica gospa Blažonova; možko podr. pa denarničar g. Val. Kancler. — Otrok je bilo 26 (in ne 4, kakor se je veselil „Corriere“ ob pričetku šol. leta!); odgovarjali so jako lepo. Gospe so jih obilo obdarovale z obleko in obuvalom (10 parov čevljev) in drugimi potrebščinami; v rutici za nos pa so dobili sadja, pomerančo in lep kolač. —

Pri tej priliki dodamo še zadnji izkaz darov za božičnico ženska podružnica: Gospa Karolina Cotičeva 1 gld., neka gospa 1 gld. — Gosp. Mose v Raštelju 22 kosov za obleko. — Gospa Mercinova je naredila 2 srajci in 10 parov zapestnic.

Presrečna hvala darovalcem in rodoljubnim gospem pri ženski podružnici

Izpit. Gospdč. Ljudmila Pezdíčeva, hčerka c. kr. poštarja v Solkanu, doslej že izprašana poštna odpraviteljica, je prestala tudi izpit za brzozjav -- z odliko. Čast ji!

† **Dr. Ante Dukić**, odvetnik in dež. poslanec, bivši deželni poglavar, umrl je 28. dec. na Voloskem v 40. letu svoje dobe. Sijajen pogreb se je vršil 30. dec. ob 3. popoldne. Na grobu je govoril g. poslanec Mate Mate Mandič, podavši kratek životopis pokojnikov in naglašujoč njegove zasluge za prooujo naroda v tužni Istri. Mir njegovi rodoljubni duši!

Naše ceste. Na tretji strani govorimo o cestni policiji in o udiranju pomolov nad cesto, kar spravlja v nevarnost ljudi, blago in živino. Ker je taka nevarnost doletela uprav tolminskega glavarja visokor. g. grofa Miroslava Marenzija, smo prepričani, da bo, ako se ponudi prilika, poročal na višje mesto o takih nevarnostih na cesti ob Soči.

Tukaj nam je poročati o drugih pritožbah, ki so nam došle. Cesta od Solkana naprej je vsa ledena in gladka, da vozovi v klancih kar drčé naprej, dasi so zavorjeni. Dogaja se tudi, da zadnji konec voza zdrči v stran, da je često nevarnost, da se voz prekucne. V sredo teden sta dva voza, ko sta se srečala, trčila skupaj, ker jeden voz je z zadnjim koncem zdrčal po gladkem ledu v stran. Ali bi ne bilo umestno, da bi se za zdaj posipale ceste z drobnim gruščem?!

Na predelski cesti je tudi prav nevarna voznja, zlasti pa še zató, ker cesta še vedno ni popravljena! Upamo, da se ti nedostalki čim prej odpravijo!

Rojaki! — Zadaj opisujemo smeli korak laških in židovskih odvetnikov, ki so se predrznili, poslati ministerstvu protest proti rabi slovenskega jezika pri goriškem okrajnem sodišču, pod katero spada skoro trikrat več Slovencev nego Lahov. Ti odvetniki, ki so pokazali svoje nestrpnost do našega jezika, so naslednji:

Imé in priimek:	Stanuje v ulici:
Dr. Alojzij Pajer	Gosposka 10.
„ Enrico Luzzatto (žid)	„ 11.
„ Graziadio Luzzatto (žid)	Pri škofiji 1.
„ Raimondo Luzzatto (žid)	Šolska 4.
„ Marco Morpurgo	Koren 9.
„ Adolf Gollob	Glediška 4.
„ Emilio Nardini	Magistratna 13.
„ Josip Batiggi	Travnik 9.
„ Angelo Canetti	Semeniška 10.
„ Jos. Licen	Magistratna 4.
„ Franc Marani	Gosposka 5.
„ Carlo Venuti	Vrtna ulica 33.
„ Franc Verzegnassi	Koren 4.

Rojaki! Zato le pridno nosite jim svoj denar, da bodo toliko lože preganjali slovenski jezik iz sodišč in kratili mu tiste pravice, katere so mu dovoljene po naravnih, božjih in državnih postavah.

Furlanski tramvaj. — Furlani so dobili železnico, ki stane deželo 50.000 gld., a nima niti toliko dohodkov, da bi poravnala vsakdanje prometne stroške. Vipavska železnica pa ni prišla niti resno v poštev, dasi ste se obé te dve železnici smatrali s početka kot nerazdružljiva celota, da namreč dobimo obé ali pa nobene. No, Lah! so dobili svojo, zató se za vipavsko ne zmenijo. — Ali laški pregovor, da „mangiando vien appetito“ [z jedjo raste tek] se uresničuje tudi v tej reči. Furlanska železnica jim ne zadošča in izumeli so celo vrsto načrtov za tramvaje na par (trenovie) iz Gorice po Furlaniji. Deželnim poslancem so razposlali že neko spomenico v tem oziru in gotovo je, da pridejo s kako zahtevo tudi pred deželni zbor.

Ali uverjeni smo, da gg. poslanci na slovenski strani ne pojdejo več na podobne laške limanice, kakoršne so jim bile nastavljene s furlansko in vipavsko železnico. Najpoprej naj se zgradi vipavska železnica, potem bi se še le dalo govoriti o teh tramvajih v deželnem zboru! — Morebiti se še vrnemo na to furlansko spomenico, a ne zató, ker bi se nam zdele to potrebno, marveč zató, da jo kot nekako „kurjozitéto“ pokazemo slovenskemu svetu!

Iz Tolmina nam piše prijatelj: „Veselo novo leto je doživel c. kr. notar gosp. dr. Janez vitez pl. Prem er s t e i n, praznovaje v ožjem okrogu svoje rodbine izreden jubilej, kajti prav s končaniam letom 1894. je dovršil v svojem arhivu 30.000 poslovno številko“.

Požar. — V Lipi na Krasu je pogorela prazna hiša posestnika Okretiča št. 31. Škode je okoli 500 gld.; bila je zavarovana.

Tatovi. — V Št. Petru pri Gorci so neznani tatovi ukradli z voza v Gorico vračajočih se trgovcev z rihiberskega trga nekoliko blaga. — Tatovi se zadnji čas pogosto prikazujejo v Gorici in okolici.

Gospode dopisnike prav toplo zahvaljujemo ob koncu leta in se jim isto tako vroče priporočamo za pomoč tudi v prihodnjem letu 1895. Dobri, véstni dopisniki so neobhodno potrebni vsakemu listu, takó tudi nam, ako hočemo prinašati novice iz vse dežele. Zató prosimo svoje prijatelje, da nam poročajo o vsem, kar bi utegnilo zanimati čitatelje našega lista. Prosimo pa, naj bodo dopisi s t v a r n i, brez nepotrebnih uvo dov ali drugačnega lepotičja. Stvarno poročanje najbolj ugaja čitateljem, saj vse drugo si potem dostavi vsak čitatelj sam,

Deželni zbor goriški je imel 27. dec. ob 11. svojo prvo sejo. Nista navzoča poslanca Bernardelli (zadržan) in Mahorčič (ki je bolan.) Zbor otvori deželni glavar v laškem jeziku, spregovori par stavkov slovenskih in zaključí zopet laški, pozvavši poslance, da zakličejo presr. cesarju trikratni evviva. — Vladni zastopnik spregovori svoj navadni stavek v obeh jezikih. Deželni glavar se spominja pokojnega poslanca Del Torra in dež. računarja Jegliča. — Na to storijo svečano obljubo poslanci Michelli, Klančič in Grča. — Dr. N. Tonkli čita poročilo dež. odbora o začasnem pobiranju davkov (Poročilo je le laško!) ki se odobré in sicer v isti meri, kakor je deželni odbor že prej razglasil občinam in v našem listu. — Prihodnja seja bo 8. jan. ob 5 pop.

Rezervnim poročnikom je bil imenovan te dni naš rojak g. Josip Kazimir Vodopivec, sin ces. svetnika v Gorici. Imenovani gospod se je posvetil vojaški službi in ostane pri vojaki; zdaj je nameščen v Zagrebu.

V Št. Andrežu pri Gorici je umrl 28. dec. po kratki bolezni g. Josip Nanut stariši v 83. letu svoje starosti. Bil je prvi župan štandrežki in ud cestnemu odboru. Ko smo se Slovenci pričeli gibati, bil je pokojni Nanut med prvimi boritelji za slovensko stvar v okolici. Več let je bil tudi odbornik političnega društva „Sloga“. — Pogreb je bil prav veličasten. Naj v miru počiva.

Požar. Pri Fonih med Tolminom in Kobaridom je 21. dec. ob 9. zvečer, kakor se sumi, zlobna roka prižgala goveji hlev št. 2., ki je pogorel da tal, tik njega pa svinjak in s slamo kriti del hiše. Zgorela je dalje tudi krava, tri teleta, dva pitana prešiča in mnogo klaje. Pogorelec je zavarovan pri „Slaviji“. Ali pomanjkanje dobrih potij in sedanji zimski čas mu silno obtežita itak prehudo stanje.

Zasuta cesta. — 24. decembra se je peljal tolminski glavar grof Miroslav Marenzi v Gorico. Na ovinku, ki drži proti Ročinju, moral je voz nakrat postati, ker je bila cesta zasuta; udrla se je na cesto plast gruščja in debelega kamenja, ki je prej itak le visela in je bilo pričakovati, da se udere. — Pri strani ceste so bili manjši kamni, katere so odstranili, da je mogel voz s težavo čez. — Čas bi že bil, da bi se odstanili vsi taki nevarni pomoli nad cesto ob Soči in tista mesta obsadila z akacijami ali drugimi drevesci. Erar je dolžan to storiti v korist javne varnosti!

Cestni red. — 23. decembra se je jako mudilo nekemu vozniku na kolodvor. Nesreča je hotela, da je povozil nekega odraslega moža, ki je prišel popolnoma pod voz, da so ga morali odnesti v bolnico. Redarja ni bilo nobenega blizu, dasi je bilo slišati kričanje celó do Travnika. — Pri tej priliki moramo ponavljati, na kar smo že večkrat opozarjali, da je pri naša ulična in cestna policija jako pomankljiva, da je v tem oziru zlasti na deželi jako na slabem. Vozniki, ki navadno na vozu le sedé ali celó spé, se mnogokrat malo brigajo za živinče in pusté, da gré, kakor hoče. Pravilno umikati se nočejo vselej, niti ne pristopijo h konjem, ko prihaja nasproti kak voz. Skoro pred vsako krémo se vozovi ustavljajo na cesti, da je prehod večkrat prav težaven. Ti nedostatki so hudi zlasti po noči, kajti redko kak voz ima luč. Ni čuda, da se dogajajo nesreče; čudno je le, da jih ni več. — Take pritožbe se čujejo od raznih strani. Pričakujemo od naših slovenskih voznikov na deželi, da bodo radovoljno pazili na red, kar bo tudi njim samim v korist.

S Tolminskega. — Pred nekaterimi meseci se je bilo ustanovilo sadjarsko društvo za naš okraj. Ne vemo, kako je to, da se nič ne sliši o tem društvu, ali je potrjeno, in kako deluje. Odbor naj blagovoli oprostiti, ako se drznemo omeniti to društvo na tem mestu. Kolikor nam je znano, prvotna pravila so se nekoliko popravila, zato bi ne bilo odveč, ako bi slavni odbor objavil vsaj pglavitne točke društvenih pravil, da bi ljudstvo izvedelo, kako in kaj. Tudi nekoliko hobnanja je treba, drugače vse zaspí. Še vpije in vpije se in vendar čestokrat ne more se naprej, kaj še le z molčanjem.

Torej — bobnajte na vseh koncih, in boste videli, da pojde!

Iz Idrijske doline. — Občina Slap je vložila prošnjo po svojem podžupanu pri cestnem odboru v Tolminu, da bi predlagal most na Slapu med skladovne. V prevdanku za l. 1895. je slavni cestni odbor postavil 200 gl. za cesto Slap — Pečine, in 100 gl. za cesto Slap — Št. Viska gora. Da je ta podpora malenkostna, vsakdo vidi. Vsa idrijska dolina s Št. viškogorsko planoto vred nima skladovne ceste. Pravično bi bilo, da se ta dolina nekoliko odškoduje s tem, da se sprejme most na Slapu med skladovne. Zaupajoči pravicoljubnosti slavnega cestnega odbora in zanašajoči se na krepko podporo odbornikov na Št. viškogorski planoti in pri Sv. Luciji smo skoraj gotovi, da slavni cestni odbor nam té prošnje ne odbije, sosebno, ker se most nahaja zdaj v dobrem stanu.

Društvene vesti.

— „Goriški Sokol“ je imel predučeranjem popoldne letni občni zbor. Ko se je zbrala dobra tretjina vseh udov, otvoril starosta zborovanje in naznani sklepčnost občnega zbora; omenja na kratko važnejše pojave v društvu med letom in vspehuje zborovalce, naj bi zanaprej šli odboru še požrtvovalneje na roko, da bo mogel „Goriški Sokol“ izvršiti svojo važno nalogo, katero ima v goriškem mestu. — Tajnik prečita odborovo poročilo, ki se odobri. Tu se omenjajo vsi pojavi v društvu tekom leta: veselice, izleti, strelski večeri, telovadnica, tamburaški zbor itd. Odbor je imel tekom leta 14 sej in tri razgovore. Doslej kupljeno telovadno orodje je plačano z radodarnimi doneski, v prvi vrsti z darom kegljaškega kluba, kar sprejme zbor s hvaležnostjo na znanje. — Denarničarjevo poročilo je jako ugodno.

Dohodkov je bilo 505 gl., stroškov pa 477 gl., a med temi je slo nad 100 gl. v poravnanje dolga iz prejšnjih časov. Društveno premoženje kaže 496 gl. aktiv in 216 gl. pasiv.

Pri volitvi novega staroste je bil z vsklikom zopet potrjen dosedanji starosta A. Gabršček, v odbor pa gg. Jos. Mužič, Jos. Dekleva, J. Fajgelj, J. Mermolja, A. Jerkič in Avg. Jansa; — za razsodnike: dr. Al. Rojic, dr. H. Tuma in J. Pečenko.

Starosta zahvali udeležnike in jim zopet priporoči, naj bi šli odboru na roko v delovanju za povzdigo našega „Sokola“. Posebno pa jim polaga na srce pevsko šolo in telovadbo. S tem je bilo zaključeno zborovanje, ki je trajalo dve uri.

V letošnjem predpustu bodo tri plesne vaje, veliki ples in maskerada. Natančneje naznani prihodnja „Soča“.

— Narodna Čitalnica v Cerknem*) bo imela svoj redni letni občni zbor 17. t. m. ob 10. uri dopoldne v društveni sobi z navadnim dnevnim redom. K obilni udeležbi uljudno vabi — odbor.

— Kmetijska Čitalnica v Podmelcu bo imela svoj glavni občni zbor v hiši Luke Breliha 20. t. m. ob 2. uri pop. po navadnem dnevnem redu. K obilni udeležbi uljudno vabi — odbor.

— Iz Sežane: Na Silvestrov večer sta priredili naša možka in ženska podružnica družbe sv. Cirila in Metoda veselico na korist družbe. Veselica se je vršila v splošno zadovoljnost prisotnega občinstva. Peli so sami domači fantje in dekleta ter so izvršili svojo nalogo povsem častno, tako, da so morali ponoviti nekatere pesmi.

Seveda gre v prvi vrsti zasluga na tem spretnemu in za glasbo jako unetemu pevovodju gosp. Kosovelu, a tudi pevci in pevke so želi obilo zahvale. Igra „Dva gospoda in

*) Vsa narodna društva prosimo za točna, kolikor mogoče kratka poročila o društvenem gibanju. Zlasti pa naj se nam takoj naznanjajo premembe v odboru za prihodnji „Kažipot“.

jeden sluga“ je vzbujala veliko smeha, sosebno sta g. Kosovel in gospdč. Maša Dolenceva izborna zabavala občinstvo s svojimi dovtipi; pa tudi gospodična Ozbičeva in gg. Renčelj in Pirjevec so častno proizveli svoje uloge. Po veselici je bila šaljiva loterija, ki je donesla družbi lep dobiček. Pozno v noč smo se razšli, vzemši seboj prijetnih spominov. Na lepem vspehu gre zasluga, poleg pevovodje, tudi prireditelju, denarničarju, gospej Guličevi in gospici Pitamčevi in pa vsem gospe in gospicam, ki so kaj darovale. Bog jim povrni!

Tudi našo predsednico gosp. Ribačevu moramo zahvaliti, da je s svojo skromnostjo mnogo pripomogla do lepega vspeha. Istotako gre velika zasluga gosp. Pollayevi, ki je s svojo miroljubnostjo pripomogla, da so se pomirili razburjeni duhovi in da se ni vgnezdil zli duh prepira tudi v našo podružnico vsled zadnjih občinskih volitev. Hvala jima.

Naša družba ima plemenit namen, plemenite biti morajo tudi nje udinje. Osebnosti treba pustiti na strani in le koristi družbe imejmo pred očmi! Ako bomo res plemeniti, vspevala bo tudi naša družba ter donesla obilnega sadu, katerega se bodo veselili naši potomci in nas blagoslovljali.

S prirejanjem veselice vzbujajo se tudi zanimanje za družbo med priprostim ljudstvom, da začne prispevati za isto. Saj naše slovensko ljudstvo je dobro, samo poučevati ga je treba, ne pa je prezirati in žaliti.

Nekaj mi je pri tem na srecu, kar ne morem zamolčati. Tu v Sežani bi lahko veliko dosegli v probujo preprostih mladenčev, ako bi le-ti imeli svoje bralno društvo. Kajti le čitanje oplemenjuje človeka in mu utrja značaj. A kje trebamo bolj značajev, nego tu ob obalah Adrije?! Res, da imamo Čitalnico, ali ta je bolj za razumnštvo. Za priproste mladenče treba drugačnega društva, kjer se isti gibljuje svobodneje in poučuje drug drugega. Saj za začetek ni treba kdo ve koliko časopisov, zadoščali bi le domači listi. In še te naj bi prepuščala Čitalnica po znižani ceni.

Veliko zaslugo bi si stekli oni gospodje, kateri bi hoteli s tem buditi narodni čut med našimi fanti. Lepa Sežana naj bi ne bila samo največja in najlepša vas na Krasu, marveč tudi najzavednejša in najtrdnješa zaščita Slovencev ob Adriji!

— V Trstu bodo v Čitalnici o pustu sledeče zabave: 12. t. m. šaljiva tombola s plesom; 26. jan. plesna zabava; 9. febr. veliki ples; 23. febr. plesna zabava. — Delavsko podporno društvo bo imelo 26. jan. svoj veliki ples v gledišču „Politeama Rossetti“. Plesalo se bo tudi „Kolo“ v krasnih narodnih nošah.

— Silvestrov večer „Tržaškega Sokola“ je privabil toliko odličnega občinstva, da so bili društveni občirni prostori skoro pretesni. Ves jako mikavni in raznovrstni vspered se je vršil prav točno. Krasni govor staroste bil je vzprejet navdušeno. Bil je zopet lep večer, ki je kazal, kako važen faktor v socialnem življenju tržaških Slovencev je „Sokol“. Večer sta počastila mej mnogimi drugimi odličnimi rodoljubi tudi istrska prvaka gg. brata dr. Trinajstiča.

— V Podgradu v Istri so ustanovili posojilnico. Ravnatelj je preč. g. dekan Anton Rogač, namestnik pa zdravnik dr. Jos. Šebesta.

— „Slov. učiteljskega društva v Ljubljani“ odbor, kateri je bil pri občnem zboru dne 28. decembra pret. l. izvoljen, se je tako-le sestavil: G. Žumer Andrej, predsednik; g. Raktelj Fr., podpredsednik; g. Furlan Jak., tajnik; g. Kecelj Al., blagajnik in upravnik glasila; g. Janežič Janko, knjižničar; g. Dimnik Jak., ured. glasila. Odborniki gg.: Cepuder Jožef, Javoršek Ant. in Likar Janko.

— Silvestrov večer, ki ga je priredilo pevsko društvo „Slavec“ v dvoranah starega strelišča, je privabil obilo gostov. Pevske točke so se pod spretnim vodstvom g. Stegnarja dobro prednašale. Komični prizor „Povsod smola“ je vzbujal obilo smeha. O polnoči je društveni predsednik g. Dražil s primernimi besedami nazdravil mlademu

letu. Na to se je dvignila zavesa in je sledil krasen prizor „Alegorije“ starega in novega leta (načrt slikarja g. Kramersiča). Lepi večer je zaključil animiran ples, ki je trajal do ranega jutra.

— V B o l j u n u se je ustanovila podružnica družbe sv. C. in M. za Istro. — Češka rodoljubna gospa Neureiterjeva je poslala tej družbi 50 gld. kot božični dar.

— Pevsko društvo „Gorotan“ bo jutri obhajalo ustanovno slavnost v Šmihelu nad Pliberkom. To je prvo pevsko društvo na Koroškem! Naprej!

— Slovensko pevsko društvo v Ptujju na Štajerskem je izvolilo dr. Tomaža Horvata, odvetnika v Ptujju, predsednikom za l. 1895.

— Naše posojilnice na Slovenskem kaj lepó napredujejo. Nova idrijska posojilnica je imela v dveh mesecih blizu 100.000 gld. prometa. — Radeška posoj. na Kranjskem je imela lani 52.000 gld. prometa. — Mokronoška pa je imela blizu 36.000, ona v Krškem pa 229.136 gld. — V Brežicah na Štaj. so ustanovili novo posojilnico.

— Politično društvo „Jednakopravnost“ v Idriji, kateremu je namen v prvi vrsti delovati za politični, gmotni in duševni, stanovski in narodni napredek posebnost delavskega in kmečkega stanu, je ustanovljeno in bo imelo že prihodnjo nedeljo svoj ustanovni odnosno prvi občni zbor z dnevnim redom: 1. poročilo osnovalnega odbora, 2. volitev odbora, 3. slučajnosti. Obširneje poročilo o tem prepotrebem društvu v socialnem in narodnem oziru priobčimo v drugi številki. Za sedaj le z veseljem pozdravljamo to rodoljubno misel.

— Obrtno nadaljevalna šola. Kuratorij za vzdrževanje slovenske nadaljevalne šole za obrtne učence [dr. A. Gregorič, grof A. Coronini, ces. svetnik Fr. Vodopivec in A. Gabršček] je imel zadnje dni dve seji, v katerih je določil proračun za l. 1895. in sicer počenski s prihodnjim šolskim letom za dva razreda. Dalje je določil druge potrebne korake, kakó bo treba dobiti gmotnih sredstev v pokritje proračuna.

— Za božičnico Sloginih zavodov so dalje došli darovi: Dr. Anton Gregorič 10 gld. — Dr. Jos. Pavlica 5 gld. — Dr. Fr. Žigon 5 gld. — Major pl. Ilijasevič 5 gld. — Mons. dr. Jos. Gabrijevčič 3 gld. — Nadškof. tajnik Jos. Bajc 5 gld. — Mons. Fr. Košuta 5 gld. — Mons. Bensa 2 gld. — Mons. Andrej Marušič 2 gld. — Mons. Kofol (zopet) 1 gld. — Dr. H. Tuma 2 gld. — Gospa dr. Rojčeva 3 gld. — Slovenski bogoslovci 3 gld. — Svetogorski vodja J. Godnič 1 gld. — Neki župnik 1 gld. — Krojaški mojster S. Rožanc v Gorici 1 gld. — Trgovec J. Pečenko 1 gld. — Pek Karol Drašček 50 nč. V prvem razkazu je bila neka pomota, namreč jeden „Neimenovance“ je daroval 5 kron in ne 5 gld.

— Gosp. prof. Jak. Čebular v G. 2 gld. — Gospa Franč. Jakilova v Rupji 2 gld.

— Silvestrov večer v „Goriški Čitalnici“ je bil prav živahen. Udeležba je bila večja nego smo pričakovali. Petje je vodil pravnik g. Faganel in sicer dva mešana in dva ženska zbora, točno o polnoči po nagovoru g. Klavžarja pa možki zbor, ki je pel „Napitnico“. Petje je bilo prav dobro; mešana in ženska zbora sta se morala ponoviti, Gosp. Faganel je izborno pel veliki Vilharjev samospev za bariton „Mornar“. Ta samospev, kakor tudi oba ženska zbora, je dovršeno spremljal na glasoviru g. J. Fon. — Pred polnočjo se je igrala še tombola na šaljive in drugačne dobitke. Točno o polnoči so si navzoči gostje drug drugemu voščili „srečno novo leto“ — potem pa se je nadaljevala izredno živahna domača zabava do 3. zjutraj.

— Udje in gostje so prav zadovoljni zapuščali čitalnične prostore, nesoči seboj lep spomin na pričetek novemu letu 1895.

— „Goriška Čitalnica“ je imela v soboto teden svoj občni zbor. Udeležba je bila zadostna, da je bil zbor sklepčen. — Predsednik g. ces. svetnik Fr. Vodopivec pozdravi navzoče člane in govori o razmerah, ki društvu niso ugodne; več udov je odšlo iz Gorice, štirje so umrli, a pristopilo jih je le deset. V znamenje žalovanja za pokojnimi udi gg. Žepičem, Ličnom, Jegličem in Jakopičem zbor ustané s sedežev. Dalje pripoveduje o raznih korakih v dosegu „Narodnega doma“, ki doslej se niso prinesli zaželjenega sadu. Ali sedanje stanovanje je gospodar v marsičem popravil, na najemščini je pa popustil 100 gld., da plačuje Čitalnica odslej le po 600 gld. na leto. — Časopisov je bilo 42 v bralnici.

Tajnika namestnik gosp. notarski kandidat M. Premrou čita lepó sestavljeno poročilo odbora o delovanju v preteklem letu. Zeleli bi, da bi nam ga dal na razpolago, da bi ga v „Soči“ ponatisnili v celoti, ker bo zanimalo vse prijatelje tega našega prvega narodnega društva v goriškem mestu. — To poročilo je odbor sprejel brez ugovora na znanje.

Denarničarjevo poročilo kaže: dohodkov 1601 gld. 61 kr., stroškov pa 1526 gld. (V teh izdatkih je tudi 260 gld. vrnjenega dolga. — Društveno stanje kaže 1165 gld. 36 kr. aktiv in 795 gld. pasiv. — Izvole se pregledovalci računov gg. prof. Fras, J. Simčič in Trost Janko. Naroče se z malo izjemo vsi dosedanji časopisi.

Pri točki: posamezni predlogi sta se oglasila dva društvnika. Prof. A. Kragelj predlaga, naj naše prvo narodno društvo v znak narodove hvaležnosti izvoli slovečega pesnika in rojaka Simona Gregoričiča o priliki njegove 50letnice častnim članom, kar se soglasno in z oduševljenjem sprejme. — Tiskar A. Gabršček pa predlaga, naj se naloži prihodnjemu odboru, da pregleda in sedanjim odnošajem primerno predela društvena pravila, v katere naj sprejme novo vrsto društvnikov, ki plačajo enkrat za vselej 200 gld. Ta denar je nedotakljiv in se za zdaj naloži v „Goriški posojilnici“, po sklepu občnega zbora pa da se lahko porabi za stalen društveni dom v kakoršni koli obliki. Ko odbor konča to delo, naj se skliče izredni občni zbor, da se bo bavil s premembo pravil. Tudi ta predlog je bil soglasno sprejet.

Novi odbor se je sestavil tako-le: predsednik c. svetnik Fran Vodopivec; namestnik prof. A. Šantel; blagajnik Ben. Poniž; tajnik Alojzij Bajec; pevovodja Ivan Mercina; igrovodja E. Klavžar; knjižničar dr. Henrik Tuma; gospodarnik Fran Sivec; odbornik Lj. Premrou. Namestnika Ivan Dekleva in M. Premrou.

— Bralno društvo v Šempasu je imelo dne 30. dec. letni občni zbor. Dnevni red je obsegal točke določene v pravilih. Predsednik č. g. Bl. Grča je v nagovoru grajal škodljivi duh časa: „vsak po svoji glavi“, ki kvari vse javno in društveno življenje. Tajnik g. Ivan Batič je opisal delovanje društva v letu 1894. in želel društvu več udov, posebno delajočih. Denarničar je predložil račun preč. leta, ki kaže ugodno gmotno stanje društva.

V odbor so bili voljeni prejšnji odborniki, le mesto odislega č. g. V. Pipana je ustopil č. g. Fr. Guzelj.

Občni zbor je naprosil odbor, da tudi letos oskrbi društvu nekaj podučnih in zabavnih večerov.

Ostala Slovenija.

Deželni zbor tržaški prične svoje letošnje zasedanje dne 10. t. m. Doslej so določene te-le točke, ki naj pridejo v razpravljanje: Proračun deželnega šolskega zaklada za leto 1895.; zakonski načrt glede neza-visne občinske doklade na opojne pijače — (poročevalec dr. Dompieri); predlog, da se izroči vladi prošnja, da naj bi posredovala tukajšnja vlada v dosegu državnega zakona, po katerem naj bi vodila država sama civilne registre (poročevalec dr. d'Angeli); predlog glede osnove in notranje uredbe zemljiških knjig mesta tržaškega (poročevalec dr. Dompieri); resolucija za zgradbo justičnega poslopja in preiskovalnih zaporov v Trstu — (poročevalec dr. Schellander); predlog za volitev posebnega odseka peterih članov, ki naj bi se bavili slučajnimi predlogi, tičočimi se železnih vprišanj. O splošnem delovanju deželnega odbora bode poročal dr. Dompieri. — Kakor je razvidno iz teh kratkih podatkov, bavil se bode deželni zbor v prihodnjem svojem zasedanju z vprašanji vitalne važnosti za tržaške Slovence. Gospoda deželni poslanci — ki je ista, katera sedi v mestnem svetu — hočejo namreč s svojimi predlogom, «da naj bi država sama vodila civilne registre» identifikovati se nekako z «liberalnimi» zakoni Ogerske, s svojim predlogom o «notranji uredbi zemljiških knjig v Trstu» pa se bodo trudili iztisniti slovenščino iz zemljiških knjig. Kaj takega je vsakakor pričakovati, kajti bilo je v tržaških italijanskih listih doslej že mnogo hrupa glede slovenskih odlokov tržaškega sodišča, katerih odlokov neposredni nasledek so tudi — in to popolnoma logično — slovenske zemljiške uknjižbe.

Piran proti tržaškemu škofu. — Piranski občinski zastop je v zadnji svoji seji sklenil, zatožiti tržaškega škofa Glavino pri papežu, češ da deluje zoper narodne interese italijanskega prebivalstva škofije tržaško-koprške. Namestništvo je ta sklep razveljavilo. Kakor znano, je namestništvo po dolgem in temeljitem preudarjanju razveljavilo jednak sklep tržaške mestne delegacije, to pa gospodov v Trstu ni kar nič motilo, kajti poslali so svojo pritožbo vendar papežu.

Lokalna železnica Ljubljana-Kamnik. — Glasom zakona z dne 12. aprila 1893. l. prevzame država vse podvzetje delniške družbe „Lokalna železnica Ljubljana-Kamnik“ na podlagi pogodbe, ki se je sklenila dne 13. decembra 1894. l. Vsled tega bode generalno vodstvo državnih železnic odslej oskrbovalo promet omenjene železnice na račun države.

V Idriji je umrl šolski ravnatelj gosp. Jakob Inglič, kateremu so mesec prej pokopali soprogo. Ravnatelj je bil dober šolnik in vrl narodnjak, star se le 56 let.

Zdravstveno stanje. — V vaseh Kutezevo in Hrastje v postojinskem okraju se je pojavila škrlatna davica zbolelo je 20 otrok in 2 odrasli osebi. Izmej otrok jih je umrlo šest. — V črnomeljskem okraju je zbolelo v Narajcu 11 oseb in je umrl 1 možki. Otroci iz te vasi ne smejo v šolo, dokler traje bo-lezen.

Deželni zbor kranjski je imel prvo sejo dne 28. dec. Po slovesni sv. masi so se zbrali poslanci v letošnje zasedanje. Deželni glavar Detela otvori sejo, pozdravi poslance in zastopnika vlade, dež. predsednika barona Heina. Omenja, da poslance čakajo važni predlogi, posebno uprašanje, kako pokriti primanjkljaj v dež. proračunu v bodoče; omenja da se bo primerno obhajala 50 letnica vladanja cesarjevega. Hein pozdravi imenom vlade nemški in slovenski vse poslance, zagotavljajoč jim naklonjenost vlade (Klic: posebno v uradnem listu!) za delovanje zbora. Gosp. poslanec Fr. Arko stori obljubo v roke dež. glavarja. Volé se odseki, katerim se izroče došle prošnje in peticije. Prihodnja seja se naznani gg. poslancem pismeno. — Pod naslovom «deželnozbornski utrinki» piše «Slovenski Narod», da je bil g. Detela zadnje dni vedno kaj slabe volje. Nič ga ni veselilo dni na obrazu se mu je čitalo, da ga tarejo posebne skrbi. O Windischgraetz.... Windischgraetz.... Tudi pri zborovanju dež. zbora ni bil g. glavar nič prav razpoložen.

Govoril je nerazumljivo, kakor po navadi, podoben vmirajočemu labudu... A g. deželni predsednik ga je poskropil s hladilnimi kapljicami za njegovo srčno rano. In še le potem so se vgladile gube na glavarjem obrazu... Torej ni še vse izgubljeno!...

Druga seja je danes.

Deželni zbor štajerski sešel se je 27. dec. m. l. Deželni glavar prof. Edm. Attems je pozdravil poslance, naštel v zadnjem zasedanju storjene sklepe in povedal, katere je cesar potrdil, katerih ni in katerih še ni potrdil, kaj je vse storil deželni odbor, omenil 50 letnice cesarjevega vladanja in se konečno spominjal vmrlih poslancev.

Ko so storili novovoljeni poslanci obljube, se je seja zaključila.

Štajerski Slovenci imajo velike težave v tem zboru. Dasi zastopajo tretjino deželnega prebivalstva, vendar jih Nemci odpravljajo in prezirajo.

Deželni zbor koroški je otvoril 3. t. m. deželni glavar dr. Erwein s primernim seveda nemškimi govornimi in takisto je tudi deželni predsednik baron Schmiéd-Zabierow pozdravil poslance samo v nemškem jeziku, da pokaže, kako vlada na Koroškem spoštuje ravnopravnost. Deželni zbor je potem sklenil voliti finančni odsek 12 članov, juridično politični odsek 7 članov, gospodarski odsek 10 članov, stavbeni odsek 9 članov, železniški odsek 7 članov in verifikacijski odsek 6 članov. Posl. Muri je bil voljen v gospodarski in v verifikacijski odsek, posl. Einspielerja pa nemška večina zopet ni volila v noben odsek.

V Brežicah na Štaj. dobé tudi nemško šolo, ker takó želé nemški gospodje v Gradcu. Nemškutarija se širi, mesto da bi ji za vselej odzvonilo!

Blaga oporoka. — V Gradcu je umrl g. Anton Dekleva, ki je zapustil 10.000 gld. za siromake v postojnskem, bistriškem in senožeškem okraju. Blag mu spomin!

V Savinjski dolini na Štaj. so začeli ljudje baviti se s pridelovanjem hmelja v velikih množinah; veliko denarja so utaknili v napravo zemljišč. Zdaj imajo veliko hmelja, a cene so mu takó padle, da se pridelovanje le slabo izplača.

Nesreča. — V razborski župniji pri Zidanem mostu pripetila se je zvečer dne 23. m. m. nemila nesreča. Gospodar Jože Šeško napotil se je s svojo ženo k bližnjemu sosedu v goste. Doma pustila sta troje otrok, katerih najstarejši je bil star 9 let. Zakurila sta bila peč in spravila otroke v postelji. — Čez 5 ur se vrnela. V obližji hiše udari jima smrad palečih se cunj v nos. Nič dobrega ne slutec, hitita v sobo k otročji postelji in najdeta tam vse tri otroke mrtve; zadušili so se.

Razgled po slovanskem svetu.

Hrvatski ban je bil ob novem letu v Pešti, kjer se uprav rešuje ministerska kriza. 2. t. m. zvečer je bil ves čas navzoč v prostorih kluba narodne stranke, kar je vzbudilo ne malo vznemirjenje pri ostalih strankah, zlasti med liberalci in sploh v politiskem svetu. Kaj je pomenil ta korak hrvatskega bana, pokaže se kmalu. Pomilovati moramo le svoje brate Hrvate, da jim stoji na čelu domače vlade tak pristen Madjar. — Zadnji glasovi zatrjujejo, da hrvatski ban in nihče drugi bo ogerski ministerski predsednik, ker uživa zaupanje krone in doslej ni bil zapleten v homatije na Ogerskem.

Svetovnoznaní Slavjanskega pevskega zbor je dal v Zagrebu tri koncerte, ki so v vsakem pogledu sijajno uspeli. Zraven teh koncertov, prepevala je ista družba dne 6. t. m. (na pravoslavni Božič) v pravoslavni cerkvi. V soboto popoldne pa je koncertovala družba tudi pred gojenci katoliškega semenišča zagrebske nadškofije. Koncertu je prisostvoval tudi nadškof Posilović. Dne 12. in 13. bode Slavjanski koncertoval v Ljubljani.

V Zagrebu so ustanovili zavod za an-thropaidijo, švedsko telovadbo in masažo. S to ustanovo obogatel je Zagreb za jeden znanstveni zavod, ki je enak onim na Dunaju

in v Pešti. Tako bodo imeli roditelji iz Hrvatske - Slavonije priložnost zdraviti svoje otroke v Zagrebu in ne bode potrebno, pošiljati je na Dunaj ali v Pešto. Zavodu sta gospodarja dra. Ivković in Oresković, vodja pa prof. Magrassi s svojo soprogo, ki sta delovala v Amsterdamu in v Stockholmu že več let v sličnem zavodu. Premožnim starišem slabo izraženih otrok priporočamo — ako jim je mogoče — da se poslužijo tega zavoda v belem Zagrebu rajše nego na Dunaju ali drugod.

Umetniško razstavo v Zagrebu so odprli minoli mesec. V istej so izložili svoje umotvorbe hrvatski slikarji, — umetniki, kakor n. pr. Bukovec, Mašić, Tišov, Iveković, Crnčić, Čikoš, Bauer, Aver, Femen, Aleksander, Hochelinger in Frangeš. Hrvatski časopisi zeló hvalijo to podjetje. Bilo v čast bratskemu nam narodu hrvatskemu!

Družbo za pogrebno pripomoč so ustanovili v Zagrebu. V odboru se nahaja čvet zagrebskega razumništva. Družbina pravi, da vlada že potrdila. Ko se vpiše najmanj 200 članov, prične družbino delovanje. — Tudi mej goriškimi Slovenci ne bi bila taka družba odveč.

«Hrvatska» od petka in sobote ima dva vrlo pisana članka z Dunaja o razmerah na Primorskem. Našteta razmerje med Lahi in Slovani ter opisuje napredovanje italijanstva s pomočjo vlade. Mi smo «Hrvatski» hvaležni za ta članka, iz kojih se bratje Hrvatje temeljito pouče o naših razmerah. Naj bi se do dobrega sporazumeli in pomirili doma, da bi mogli potem lože pomagati nam, ki potrebujemo podpore v trdem boju z močnim sosedom.

Sneg na Hrvatskem, posebno v liekem gorskem predelu (železniške proge Karlovec, — Reka in od Senja naprej) zapadel je nad jeden meter visok. To je navadno vsako leto. Sedaj čisti progo več tisoč oseb, katerim bode morala vlada plačati do 50000 gld. Na Slovenskem je navada, da država pobiva svoj davek, ko kmet svoje pridelke proda — v Liki pa pobira država davek, ko zapade velik sneg, ki dá revnim prebivalcem priložnost, zaslužiti vsaj toliko — da plačajo davek, kajli družega zasluzka na domu nimajo. — Povsem enako je pri nas na Goriškem ob predelski cesti v Logu in Strmeu.

Lesni trgovini hrvatski preti konkurenca od strani Rusije, kajli ruski finančni minister je odločil, da se imajo delati sodčeki za kamenito olje iz dreves, ki se dobivajo v Kavkazu. Dosedaj so se posluževali za izdelovanje sodčkov iz Hrvatske prispelih dožie (deščie).

U Zagrebu si zopet prizadevajo najboljši možje obeh opozicijskih strank, da bi zopet dosegli sporazumljenje. To je vspehnil sam ban, ki se je začel laskati pravašem in izjavil v saboru večkrat tekem svojega govora, da je on mnogo bliže pravašem nego Obzorašem, da pravaši so zadnji čas na boljši poti, da mu je ljubši Frank nego Barčić, da polagoma pridejo še skupaj na eno in isto pot itd. — To so sicer lepe besede, a uprav zató je treba, da so hrvaški rodoljubi pozorni! Bratje, pozor!

Glavno mesto Slavonije Osiek, to je njega zastop, ki je pa madjaronski, je protestoval proti načrtu nove postave za občine in mesta v Hrvatski in Slavoniji, katero na meruje uvesti hrvatska vlada, da še bolj skrči hrvatska mesta in občine pod madjarški jarom. Da je uprav mesto Osiek protestovalo, je značilno. Čast komur čast!

V Trogiru (Dalm.) so ustanovili «Hrvatsku čitaonico», katere pravila je c. kr. dalmatinsko namestništvo že potrdilo. Da bilo srečno!

V Splitu (Dalmacija) imeli str na Silvestrov večer zabavi društvi «Splitski Sokol» in «ognjegasci», vsako društvo v svojih prostorih. Ko se je bližala polnoč, podali so se člani vsled dogovora obeh društev korporativno v jedno narodno kavarno, kjer jih je pričakovalo drugo izbrano hrvatsko splitsko razumništvo. Na ulici so prepevali hrvatske pesmi, ki niso ugajale irredentovskim ušesom dalmatinskih italijanašev in italijanskih po-

daničkov, ki so Silvestrovo proslavljali v kavarni «Troccoli». Zadnji so za člani hrvatskih društev metali kozarce in druge reči, na kar so se Hrvatje uprli. Vsled tega je nastala v kavarni «Troccoli» neopisna rabuka tako, da so naredili kavarnarju skode do 500 gld. Redarstvo in žandarmerija je posredovala v hipu, ko so irredentaši iste zapazili. Na to pričeli so upiti «Evviva Austria», kar je seveda vplivalo na žandarmerijo. Ta njih maneuver jim menda pomaga, da jih italijanski konzul v Splitu — reši kazni vsled neredov, koje so oni provzročili.

Tovarna mila v Serajevu je pričela s 1. t. m. delovati v serajevskem polju v bližavi Čengićeve vile. Tudi napredek!

V Mostaru (Hercegovina) izhaja že več let tednik «Glas Hercegovca», ki zastopa hrvatske koristi v Hercegovini. List je trunka v očesu bosanski vladi in da mu oteži položaj, odločila je, da mora predlagati dolžne liste za cenzuro — v Serajevu! Kdor pozna daljno pot iz Mostara v Serajevo, si more misliti praktično iznajdbo Kallayeve vlade v Bosni, koji je kadil tudi neki član hrvatske stranke prava! Res žalostni odnošaji!

Obsojen urednik. — Madjarski potrotniki so zopet obsodili jednega srbskega urednika, namreč Milana Ropovića na 1½ leta v zapor. Segedinski list je pisal ob tej priliki: «Madjarski nasprotniki naj le pošljajo k nam svoje mučenike; ko prenapolnijo naše ječe, zgradimo si novo, saj smo postali slavni s svojo gostoljubnostjo». — Da, da, Madjari so postali slavni s svojo drzovitostjo, nesramnostjo in brezvestnostjo. Ali to lažimo se, da pride dan osvete! Slovani in zatirani Rumuni naj si dobro ohranijo v srcu te besede segedinskega širokoušneža! — Kmalu na to je bil obsojen rumunski urednik v težko ječo!

Galicija je čedalje huje v rokah židovskih oderuhov, Od l. 1868. so se dolgovi več nego podvojili. — Prva dežela za Galicijo v tem pogledu je Bukovina.

V galiskem deželnem zboru je poslan Romančuk predlagal spremembo volilnega reda za deželni zbor. Ta predlog podpirajo vsi ruski in trije poljski poslanci. Volilna pravica bi se po njem jako razširila.

Iz Cetinja (Črnagora) poročajo, da so t. m. prvič v Baru čitali sv. mašo za katoliško prebivalstvo v slovanskem jeziku.

Srbsko banko snujejo v belem Zagrebu (!); namen ji bo, združiti denar srbskega naroda na Hrvatskem in južnem Ogerskem. Podpisanih je baje že 30.000 delnic.

V Belemgradu je ustanovila g. ena Ljubica Sladejevič višjo dekliško šolo s 6 razredi. V ta namen se je mudila več časa v Rusiji in poučevala tamošnje ženske zavode.

V Belemgradu vršila se je te dni razprava proti nekaterim, ki so bili obdolženi nameravanega ostrupljenja sedanjega srbskega kralja Aleksandra. Pri tej razpravi je bil preslišan, in sicer v železju, kot glavna in jedina priča neki razbojnik. Branitelji obdolžencev so ugovarjali proti takemu postopku, da se preslušujejo osebe kot priče, ki so znane kot javni zločinci. Razzodba ni proglašena, marveč odložena na 12. t. m., o kateri sporočimo prihodnjie.

Bolgarsko sobranje (državni zbor) se je zaključilo na dan novega leta (našega; pravoslavno novo leto bo še le 13. t. m.) — To zasedanje je bilo silno viharno. Nastal je celó pretep med poslanci, ker liberalci Dešev ni hotel zapustiti zbornice, dasi ga je predsednik izključil za več sej. — Sobranje je sklenilo zakon, s katerim so pomiloščeni vsi politiski «zločinci». Dragan Cankov, prijatelj Rusije, se je vsled tega vrnil domov, kjer ga čaka še važna naloga v bolgarski politiki. — Sobranje je sklenilo pa tudi zakon, da člani vladarske rodbine kneza Ferdinanda se ne smejo kritikovati ne z besedo ne v tiskovinah.

Umorjen minister. — Za grozovlade Stambulova je bil umorjen na prehodu minister Belčev pred očmi Stambulova samoga. Ves svet se je čudil temu umoru. Na-

posled je sodišče zgrabilo nekega J. Georgova, da je on umoril ministra, a bil je oproščen. Vladin list piše na to, da iz izpovedi so-proge umorjenega ministra se dá sklepati, da morilec ni nikdo drugi nego — Stambulov sam. Jako verjetno! Kdor je zasledoval grozovitostij tega moža ne bo se čudil taki novici, ampak zdela se mu bo jako verjetna. — Zadnje vesti pravijo, da so djali Stambulova v preiskovalni zapor. Prav!

Poljaki na Ruskem se bližajo Rusom, vladi in novemu carju Nikolaju. V dan godu carjevega so priredili Poljaki v privislavski pokrajini svečane službe božje in hoteli pokazati z mnogimi dobrodelnimi ustanovami svojo udanost do carske rodbine. — V Varšavi je pa godba v gledišču petkrat igrala rusko himno na zahtevo vodij poljskega plemstva. — Ako se ruski Poljaki zblížajo z Rusi, bo to mogočno uplivalo tudi na misljenje in politikovanje avstrijskih Poljakov, katere zdaj vodi zlasti v zunanji politiki v prvi vrsti slepo sovraštvo do Rusov.

V Moskvi se je ustanovilo slovansko uzajemno podporno društvo, ki ima namen, podpirati take Slovane, ki trajno ali vsaj začasno živé v Moskvi.

Rusija v l. 1894. — «Slov. Narod» piše: «Najvažnejši dogodki sta bili pač: umor predsednika francoski republiki in smrt ruskega carja. V vsem slovanskem svetu je smrt Alessandra III. napravila velik utis, Aleksander III. ni bil navaden vladar: bil je utelesena pravičnost, kmetski car, delaven in samostalen. V težkem trenutku je podedoval carsko krono, nosil je ni dolgo, vender je storil mnogo, ne samo za Rusijo, nego — kot ustanovitelj rusko-francoske zveze — za vso Evropo. Ta zveza je zagotovila stabilnost posesti posamičnih evropskih držav in zjamčila ljudstvom mir.

Za Aleksandra se je tudi teritorij Rusije izdatno razširil in to v Aziji, vse pa je to Rusija pridobila, ne da bi se vojskovala. S kulturnimi napravami je razne azijske narode privabila na svojo stran. Najznamenitejša vseh naprav, katerih se je Rusija lotila v Aziji, je zgradba sibirske železnice. Ta železnica — katere zgradba je lani močno napredovala — zvezala bode čez Tiho morje Ameriko in Rusijo. Transkaspiska železnica, ki vozi od Kaspiskega morja do Samarkanda, je druga taka velika naprava, a Rusija se bavi že v vprašanju o novi veliki železnici sredi Azije, in vse to je napotilo Anglijo, da čez Pamirsko planoto ponuja Rusiji prijateljsko roko.

Rusija pričakuje, da bo novi car vreden naslednik svojega očeta in da bo nadaljeval od Aleksandra III. začeta dela. Poroka carja Nikolaja z nemško princezino Aliks je sicer obudila strah, da bo mlada carica uplivala na svojega moža v nemškem zmislu, ali če se pomisli, da je carju Nikolaju njegov oče izbral sedanjo soprogo, in da je carja Nikolaja vzgojila carica Dagmar, velika neprijateljica Nemcev — potem je ta strah pač prazen.

Sicer pa je car Nikolaj II. doslej še zapečateni knjigi podoben. Ve se o njem samo, da je pravicoljuben in odkritosrčen. Po materi je podedoval neveliko postavo in nežnost lica. Dozdaj se car Nikolaj drži še idej svojega očeta, kar se vidi iz tega, da so Giers, Witte in drugi nositelji sistema ostali na svojih mestih. Ali male premembe so se vender že zgodile, dasi bi bilo še prezgodaj po njih sklepati na bodočo politiko. Prerokuje se svobodomiselnjša, mehkejša vlada, zlasti s Poljaki namerava car postopati drugače, kakor njegov oče. Obnoviti hoče baje poskus, doseči sporazumljenje mej Rusi in Poljaki. Da bi se doseglo tako sporazumljenje, žele gotovo vsi Slovani. Imenovanje generala Gurka maršalom in njega nadomestitev z grofom Šuvalovom se splošno tolmači kot koncesija Poljakov. Namen carjev je blag in le želeti je, da bi ne prišel v položaj ponavljati besede, s katerimi je Aleksander II. po poljski vstaji l. 1863. pozdravil prouzročitelja dotedanje ruske Poljakom prijazne politike Wielopolskega: „Marquis, nous avons été vaincus, tous les deux...“

Toda — prinesi bodočnost karkoli, Rusija jej gleda mirno vstric. Ni je države

in ni ga naroda pod solncem, kateri bi se tako kakor ruski zavedal svoje jednote in nerazdeljivosti, zaloga njegovih obrambnih sredstev pa je neizcrpna.“

Drzno izzivanje goriških odvetnikov.

Zborovanje odvetniške zbornice goriške se je vršilo 23. dec., da je bila demonstracija proti slovenskemu narodu toliko očitnejša, izbrali so si gospodje mestno dvorano, pred katero so delali častno stražo ognjegašci v polni paradi. — Slovenski odvetniki so nekoliko pomišljali, ali bi se udeležili zborovanja ali ne. Nekateri so bili mnenja, naj demonstrujejo proti temu zborovanju z odsotnostjo in s tem načelno nasprotujejo, da se to uprašanje sploh razpravlja v njih sredini, ko je vendar jasno, da se odvetniki nimajo niti vtikati v tako eminentno politiško uprašanje. — Vendar so se naposled udeležili zborovanja trije Slovenci (razun dr. Abrama vsi!), da se upró nameravanemu drznemu koraku, ki bije v obraz narodni naši časti in po temeljnih zakonih zagotovljenim pravicam.

Zborovanja so se udeležili skoro vsi laški odvetniki, razun nekaterih, ki živé skoro izključno od Slovencev in so se zbal posledic. (Izjemo bi utegnil delati edini dr. Frapporti). Odlikovali so se posebno štirje židovski odvetniki in oni laški odvetnik (ob enem deželni odbornik), ki je vabil slovenske stranke k sebi s slovensko tablico nad uhodom v svojo pisarno, katero je pa odstranil še le potem, ko ga je rezko očesal neki laški česalj.

Odbor je pripravil neko spomenico, v koji se pritožujejo odvetniki, da slovenščina pridobiva čedalje več tal, kar nasprotuje dosednji praksi. Laške odvetnike bode v oči že to, da je bilo uloženih v tržiškem okraju, kjer živi okoli 2000 Slovencev, v treh letih celih 5 malenkostnih tožb v slov. jeziku; da je bilo pri korminskem sodišču, ki ima pod seboj tretjino slov. prebivalstva, v treh letih 10 slov. ulog. Posebno pa naglašá spomenica strahovito „krivico“, da se je sploh začela širiti slovenščina od spomladi l. 1894. pri c. kr. okrajnem sodišču v Gorici, da se tu množé slovenski zapisniki, zlasti v zapuščinskih zadevah itd.

Ko je bila prečitana ta spomenica (poročevalec je bil menda dr. Gollob), otvori predsednik razpravo. Ker se nihče ne oglasi od laške strani, poprosi za besedo dr. Stanič in začne govoriti slovenski. Predsednik dr. Pajer mu ne pusti govoriti slovenski. Prične razprava, ali se dovoli dr. Staniču, da govori slovenski. Vsi so bili proti temu. Nekdo je celo predlagal, naj se sklene potom nujnosti, da uradni jezik zbornice je edino le laški, a razun tega se drugi jeziki ne trpé. Dr. Stanič ugovarja, da ima pravico govoriti v svojem jeziku, ker ni niti potrebno, da zna laški govoriti. Štirje židje so imeli vsak svoj predlog o laškem uradnem jeziku. Konečno se je vršilo glasovanje in vsi laški odvetniki so bili proti temu, da sme dr. St. govoriti slovenski. — Dr. St. protestuje proti temu sklepu, zahteva, naj se njegov protest sprejme v zapisnik in pošlje pravosodnemu ministru. Na to pa pravi, da k sreči zna še toliko laški, da jim lahko pové v obraz, kaj misli o tem početju. Odvetniki nimamo pravice, utikati se v take reči. Po zakonu sta oba jezika enakopravna, da se morata enako rabiti pri vseh uradih. V Tolminu se sprejemajo in celo laški rešujejo laške uloge; enake pravice ima slovenščina n. pr. v Červinjanu. — V korminskem in tržiškem okraju živé tudi Slovenci. V Gorici sami je bilo le uradno naštetih blizu 3700 Slovencev, a okraj je skoro izključno slovenski. Okrožno sodišče je pa za celo deželo, ki ima slovensko večino. Naravno je, da se pri teh uradih slovenščina mora spoštovati vsaj takó, kolikor laščina. — Pa tudi oportunno ni, da bi se odvetniki mešali v te prepire. Kaj hočete doseči s svojo spomenico? Ali mari

mislite, da bi ministerstvo zakone spremenjalo radi vas? Ako vam le ukora ne dá! Kaj hočete torej doseči? Evo: Posnemati hočete svoje tržiške tovariše in pokazati svoj patrijotizem svojim sobratom onkraj meje (— tu je nastal velik ropot proti govorniku. Enrico Luzzatto je kričal, da treba disciplinarno postopati proti dr. St., a ta ga je po vrednosti zavrnil). — Naposled pa pravi dr. St., da je prav, ker je prišlo do tega čina; zdaj se našemu ljudstvu morebiti vendarle odpró oči, da bo znalo ločiti svoje prave prijatelje in zastopnike od onih gadov (Nemir), ki se pitajo ž njegovo krvjo in potem v zahvalo zadirajo svoje strupene zobé v izsesano truplo. (Nejevoljni klici med odvetniki; čifuti se repenčijo posebno srdito).

Dr. Pajer zavrne govornika, da odvetniki imajo pravico, utikati se v to reč. Čita neki paragraf odvetniškega reda, ki pravi, da odvetniška zbornica ima pravico naznaniti pravosodnemu ministerstvu vsako zlorabo, katero iztakne pri sodiščih.

Na to Stanič: Res je in prav je! Zlorabi se res pravica, zakon, a ravno v nasprotnem zmislu, kakor ste vi postavili v spomenico. Ne izvršujejo se zakoni, ni urejena raba jezikov pri sodiščih, zato predlaga, naj odvetniška zbornica sprejme sledečo resolucijo namesto tiste, katero predlaga odbor:

Odvetniška zbornica prosi visoko c. kr. pravosodno ministerstvo, naj blagovoli strogo paziti na to, da se natančno izvršujejo vse postave in naredbe, ki urejajo rabo jezikov pri sodiščih, takó da na Goriškem ne bo nobeno sodišče z nobeno stranko drugače razpravljalo nego v jeziku stranke, torej z Italijani le italijanski, s Slovenci le slovenski; da se vsi odloki in rabsodbe izdajajo Italijanom v ital., Slovincem pa v slov. jeziku; da se tudi vse kazenske razprave, zlasti pred porotniki, vršé izključno v jeziku obdolženčevem, torej proti Italijanom v ital. jeziku pred ital. porotniki, proti Slovincem pa le v slovenskem jeziku in pred slov. porotniki.

To je seveda le pomen Staničeve resolucije, ki je bila odklonjena z vsemi glasovi proti trem slovenskim. Odborova resolucija je bila sprejeta z vsemi glasovi proti dvema obeh gg. Tonklijev, a dr. Stanič se je vzdržal glasovanju, ker je izrekel načelo, da odvetniška zbornica nima pravice utikati se v to povsem politiško zadevo.

Dr. Staniča je prav krepko podpiral dr. Jos. vit. Tonkli, ki je prišel zlasti s Pajerjem v silno rezek dvogovor. Ker imamo itak malo odvetnikov, zato moramo ob tej priliki — dasi odločni politišni nasprotniki — zlasti ko se je ponovno izjavil, da se odpoveduje prostovoljno vsakemu politiškemu življenju, priporočiti g. dr. Jos. vit. Tonklia svojim sodeželanom, da se obračajo tudi do njega v pravnih zadevah. — Tudi g. dr. N. Tonkli je glasoval s svojim g. bratom, a utemeljeval je ta svoj čin na način, da se moramo kar čuditi. Dejal je namreč, da odborovi podatki ne zadoščajo in da bi odbor moral stvar temeljiteje preiskovati. Neumljivo nam je, kakó more slov. odvetnik na tak način zagovarjati svoje glasovanje!

Goriški odvetniki so se torej izrekli proti vsakoršni rabi slovenščine pri sodiščih na Goriškem. Stem so pokazali svoje preziranje in sovraštvo do slovenskega naroda, kateremu ne privoščijo najmanjših pravic.

Slovenci na Goriškem si moramo zapomniti to nečuveno razžaljenje in zvezati se moramo v zaroto, da ne prestopimo več praga teh gospodov. Kdor zaničuje naš jezik, zaničuje nas, a tak naj ne pričakuje, da mu bomo nosili denar v hišo. — Imena in stanovanje odvetnikov, ki so so pokazali svojo mržnjo do našega jezika, objavimo večkrat v svojem listu. Vsak Slovenec naj stori torej svojo narodno dolžnost! Poseben agitacijski odsek bo pazil na to, da Slovenci bodo vsi brez izjeme vršili svojo narodno dolžnost.

PREDRZNOST

italijanskih in židovskih odvetnikov.

To je pač še veliko preponizen naslov za ono poročilo zborničnega odbora, katero je prečital dr. Gollob (zakaj vendar ne dr. Colombo!!) pri zloglasnem zborovanju odvetniške zbornice goriške dne 23. decembra, o katerem smo obširneje poročali v zadnji številki. To poročilo nam je jasen dokaz, kakó silno so gospodje goriški odvetniki in čifuti nasprotni vsaki mrvice pravice, katera pade včasih z bogato obložene laške mize tudi nam ubogim Slovincem. Ali prav veselimo smo, da so gospodje uprav z onim poročilom in temu sledečim sklepom dali vsemu svetu neoporečen dokaz, kakó daleč sega njih zaničevanje slovenskega jezika. Hvaležni smo pa tudi „Corrieru“, da je natisnil to poročilo, ker drugače bi nam ne bilo takó lahko, pokazati slovenskim klijentom teh odvetnikov, kake ljudi so doslej pitali s svojimi novci.

To poročilo posnamemo v glavnih potezah tudi mi. Slovenci, čitajte, potem pa sodite in — storite, kar vam poreče pošteno slovensko srcé. — Svoje opomnje bomo dodajali v oklepih.

Poročilo pravi, da v zadnjem času moramo pogosto gledati pojave, ki nasprotujejo dosedanji rabi deželnih jezikov pri sodiščih. [Seveda, gospodom Lahom in irredentovcem bi bilo po volji, da bi slovenščina ne imela nikakih pravic; plačaj škaf, pa molči!]

Sledili smo tem pojavom — pravi poročilo — z živim zanimanjem. Ali niso nas vznemirjali, ker smatrali smo jih le kot posamične čine kakega fanatičnega uradnika [— aha! v tem grmu tič zajec! Kakó plemeniti so pač ti gospodje odvetniki! —], ne pa kot naredbe merodajnih činiteljev, več kot upliv in pritisk političnih kolovodij nego kot premišljeno namero z višjega mesta.

Ali dogodek zadnjih dnij nam priča, da smo predobro mislili in da se hoče slovenščini določiti pri sodiščih več mesta nego je to dovoljeno po sedanjih zakonih in iz razlogov, katerih ne utemeljuje resnična potreba. [Kajpak, mi Slovenci pojdemo uprašati se le laške in čifutske odvetnike, kaj je nam prav in dobro; oni bodo določevali, kaj je nam potrebno in kaj ne!]

Mislimo namreč — pravi poročilo — znan ukaz prizivnega sodišča v Trstu, naj se pri nekaterih sodiščih takoj napravijo napisi in pečati tudi v slovenskem jeziku. Ta ukaz je veljal tudi izključno [oho! od kdaj pa?] laskima sodnima okrajema tržiškemu in korminskemu. — Zató imá ta pojav velik pomen! V dokaz, da je treba takó tolmačiti oni ukaz, naj veljajo statistički podatki.

Tržiški okraj šteje 14.039 prebivalcev; med temi je 1549 Slovencev v devinski in doberdobski županiji. [In ti nimajo nikakih pravic!?] Ali med temi — govore dalje goriški modrijani — jih tretjina rabi italijanski jezik [?!], ki je zeló domač tudi pri ostalih Slovincih. Da je to res, dokazuje to, da v letu 1892. je bilo predloženih pet slovenskih ulog, v l. 1893. deset, v l. 1894. pa sedem, dočim je bilo laskih 14.000. [To je ravno dokaz, kolika krivica se godi slovenskemu jeziku pri tem sodišču!]

Korminski okraj ima 18.494 prebivalcev; med temi je 3650 Slovencev v biljanski, medanski in dolenski županiji; ali ti Slovenci ročno govore laški (kaj je to laškimi odvetnikom mari?! To je dokaz, da Slovenci vendar le nismo takó grozni barbarji, ako naši ljudje govore ročno po več jezikov!) Vendar je bilo tu od 1. jul. 1892. do konca istega leta šest slov. ulog, l. 1894. pa dvanaest, v zemljeknjižnih rečeh pa dve ulogi notarja Kavčiča. [Ali gospodje so pozabili večno veljaven izrek, da: tisoč let krivice ne naredi niti trenutka pravice. Ako se je 3650 Slovincem doslej godila tolika krivica, ali jo morajo večno trpeti? Kje je to zapisano?!]

Ker se je doslej takó malo rabila slovenščina pri teh sodiščih, zató je ona naredba toliko huje zadela prebivalstvo, ki se je proti njej odločno uprlo. A tudi nam [namreč odvetnikom] mora biti vsled tega jasno, da ona naredba ima namen, dati slovenskemu jeziku veljavo v deželi

in dovoliti murabo tudi pri sodiščih, česar ne zahteva ne prava potreba niti prebivalstvo. [Ljubi Slovenci, ali ste čuli? Torej naš jezik, ko smo vendar v veliki večini v deželi, nima se niti rabiti pri sodiščih! Goriški odvetniki vedó, da slov. jezika tam ni potreba, ker ga tudi vi ne zahtevate! Ali je mogoče izreči večjo norost?!]

Ukaz prizivnega sodišča zastran dvojezičnih napisov in pečatov je dalje tem modrijanom jako nevaren, kajti slovenščina se itak umetno nasiljuje v urade, kjer ni potrebna in česar ne dovoljuje dosedanji običaj in zakon. [Ali je slovenščina potrebna ali ne, tega goriški odvetniki ne bodo določevali. Slovenci smo tu in celó v veliki večini, zató se moramo le čuditi drznemu blebetanju, da slovenščine v uradih ni potreba. Za goriške Lahe je seveda ni treba, a mi Slovenci se ne zmenimo za take bolečine svojih zagriženih nasprotnikov, pač pa zahtevamo z vso odločnostjo, da se naš jezik spoštuje v vseh uradih.]

Posebno pa razburja goriške odvetnike, da se množé slovenske uloge, zapisniki, odloki in razsodbe pri — c. kr. okrajnem sodišču v Gorici — zlasti od spomladi l. 1894 [V tem grmu tič zajec! Čudno, da gospodje niso prišli kar z imeni na dan!] — Tu se pišejo slovenski zapisniki, dasi tega stranke ne zahtevajo. Tem ljudem torej še ne zadošča to, ako pride Slovenec k sodišču in govori slovenski! Od kdaj pa velja to, da Slovenci moramo še le posebe zahtevati, da sodnik naše slovenske besede tudi po slovensko zapiše? Dosti je, da naši ljudje govore slovenski, a na to mora brez posebne zahteve slediti slovenski zapisnik! To zahtevamo mi, a goriški Lahi naj se v te reči ne mešajo, ker mi Slovenci njih po ničemur ne uprašamo!]

Taki slovenski spisi se zdé laskim odvetnikom toliko nevarnejši, ker na to sledé slovenske razsodbe in tudi upisi v zemljiške knjige, ko je vendar pri tem sodišču laški uradni jezik.

(To je narekovala pač le skrajna zasljepljenost in pomilovanja vredna zagriženost do vsega, kar je slovensko. Čujte, ljudje božji. Pod sodni okraj goriški (mesto in okolica) spada le 16.959 Italijanov in 38.957 Slovencev — a tu pridejo goriški odvetniki in židje z brezobrazno trditvijo, da slovenski jezik nima nikake pravice pri tem sodišču. Ali si je mogoče misliti večjo drznost?! Skoraj trikrat več je Slovencev, a po njih mnenju imajo Lahi in židje vse pravice, mi pa nikakih! Vsakemu Slovincu mora kri zavreti po žilah, ko čuje taka krvava razžaljenja. — Rojaki, zapomnite si dobro, da goriški odvetniki tako brezobrazno bijejo v obraz našim najbolj opravičenim željam in zahtevam.

Kaj so ti gospodje dalje kvasili o „krivicah“, ki se godé laškemu jeziku pri tem sodišču, bomo poročali prihodnjíč.

Tržne cene v Gorici. — Kava santos 148 do 152, sandomingo 164, java 168, cejlon 185, moka 192. — Sladkor 29½ do 30. — Špeh 52 do 56. — Maslo kuhano 88, surovo 82. — Petrolij v sodu 18½, v zabejih 5.75. — Moka in žito se držita že par mesecev v enakih cenah.

Književnost.

„Slovanska knjižnica“ št. 34. obsega na 6 tiskanih polah povest „Gardist“ slovečega Svatopluha Čecha. Dejanje povesti sega nazaj v l. 1848., ko je bila nakrat raznaglašena ustava, katero so pa napak umeli v nekem češkem zagorskem mestecu.

„Kažipot“ izine koncem februarja, ker je zdaj največ prememb. Letos bodo vsi podatki še veliko bolj natančni nego lani. Nasteti bodo vsi tudi najmanjši kraji in celó posamični deli vsake vasi. Poleg dežele Goriške bo obsegal isto takó natančno tudi polokraja postojnski in logaški; drugo leto prideta tudi okraja radovljiški in kranjski, da bo knjiga v veliko korist vsem prebivalcem ob goriško-krajski meji. „Kažipot“, dasi jako obširen, bo stal le 1 glđ. 20. kr. Naročila sprejema naša tiskarna.

Narodna društva in županstva, ki niso še poslala svojih podatkov, uljudno prosimo, da to čim preje storé, ako želé, da bo „Kažipot“ tudi za nje povsem natančen.

„Koledar“ za goriško nadškofijo v l. 1895. izide te dni v naši tiskarni. Ta koledar se bo precej razlikoval od navadnih koledarjev, ker ti so brez izjeme jako napačni. Priredil ga je znan veščak v cerkvenih rečeh in razložil ja tudi razne praznike, poste in vzdržke takó, kakor edino je pravilno. — Cena 20 kr. (kolek stane 6 kr.) Ta koledar bo dobro služil vsaki hiši. — Prav bi bilo, de bi sosedje in znanci združili in skupno naročili.

Knjižgarna A. Zagorjan v Ljubljani je zdala dva lična koledarja, prvi stenski, cena s pošto 30 kr., drugi skladovni (blok), cena 60 kr.

„Popotnikov“ koledar za slovenske učitelje 1895. VIII. leto. Sestavil in založil Mihael J. Neral. Maribor. Tisk tiskarne sv. Cirila. Str. 200. Ta koledar je star prijatelj slovenskih učiteljev. Mimo koledarske vsebine prinaša popolni imenk šolskih oblastev, učiteljišč, ljudskih šol in učiteljskega osebja po vseh slovenskih krajih. Urejen je spretno in okrašen s sliko ravnatelja mariborskega učiteljišča gosp. H. Schreinerja. Bodi toplo priporočen učiteljem, pa tudi učiteljicam.

Slovenci! Spominjajte se o vsaki priliki šolske dece v „Sloginih“ zavodih.

ANDREJ JAKIL, tovarna koč v Rupi pošta Miren in zaloga usnja v Gorici, na trgu Cornu.

Franjo Jakil v Raštelu št. 9 ima bogato zalogo vsakovrstnega usnja ter raznega orodja in potrebščin za čevljarje. — Prodaja na drobno in na debelo.

Ivan Reja krémar „Alla Colomba“ za veliko vojašnico na desnem voglu v ulico Morelli, toči domača vina in ima domačo kuhinjo. Cene prav zmerne.

Anton Obidič čevljar v Semeniški ulici št. 4 se priporoča Slovincem v Gorici in v okolici za blagohotna naročila.

Ivan Dekleva veletržec z vinom v Gorici ima v svojih založnicah vedno na izbiro vsakovrstna domača vina bela in črna istrska ter bela dalmatinska. Pisarnica se nahaja v Magistratni ulici. Prodaja na debelo.

Anton Fon v Semeniški ulici ima prodajalnico vsakovrstnih klobukov in kap ter gostilnico. Toči vedno dobra in naravna vina.

Anton Koren trgovec v Gosposki ulici št. 4 prodaja razno lončarsko porcelanasto in steklen blágo, reže in vklada šipe v okna, reže in napravlja okvirje za zrcala in podobne.

Peter Birsa gostilničar pri veliki cerkvi (Corte Caraveggia št. 4) priporoča slavno občinstvu izborna domača vina, vedno dobro sveže pivo, domačo kuhinjo; postrežbo točna.

Ivan Pečenko veletržec z vinom na debelo v Vrtni ulici št. 8, (poleg ljudskega vrta na desno) prodaja nad 56 litrov po najnižji cenah pristna bela in črna vina, in sicer: vipavska, furlanska. — Zagotavlja dobro, pristno blágo, točno postrežbo in nizke cene.

Ant. Jeretič za veliko vojašnico v Gorici prodaja vse izdelke, ki spa dajo vsolsko in pisarniško rabo kot: papir, peresa, svinčnike, knjižice, knjige za upisovanje itd. Pisanke in risanke iz dobrega papirja izdeluje v svoji delavnici, na kar slavno učiteljstvo še posebno opozarja.

Martin Poveraj civilni in vojaški krojač v Gorici, priporoča svojo veliko zalogo blaga kakor tudi gotovih oblek. Dalje: srajce, spodnje hlače zavratnice, civilne, vojaške in uradniške ovratnike, sablje z vso opravo zlate in srebne zvezde skratka: vse, kar je potrebno za gospodo vsakega stanu. Obleke po naročilih izdeluje točno in po nizki ceni.

I. Cej gostilničar v Židovski ulici št. 5 toči naravno brisko vino.

Karol Drašček pek Riva Corno št. 4. v Gorici. Podružnica za razprodajo kruha se nahaja v Semeniški ulici št. 2.

Franc Bensa v ozki ulici št. 8 v Gorici prodaja vsakovrstno usnje, podplate, kopita, sploh vsa orodja in potrebščine za čevljarje. Zagotavlja dobro blágo po zmernih cenah zato se sl. občinstvu priporoča za obilen obisk.

Goriška Tiskarna

izdajateljica in založnica

„Slovanske knjižnice“ — „Knjižnice za mladino“,

„Soče“ in „Primorca“,

v Gosposki ulici št. 9 v Gorici.

Sprejema naročila za tisek raznovrstnih prometnih tiskovin,

kakor n. pr. :

račune, zavitke in listovni papir z natisnjeno tvrdko za trgovce, vizitnice z zlato obrezo, s črnim robom, v narodnih barvah in navadne druge vseh velikostij za gospé in gospode s primernimi zavitki in elegantnimi škatljicami.

Tiskovine po uzorcu za zasebnike, urade, društva i. t. d.

izvršuje točno in natančno po zmerni ceni.

Zaloga izgotovljenih tiskovin za županstva, cerkvene, šolske, sodne in druge urade.

Za županstva: Spisek za volilce, glasovni razkaz, kontrolni razkaz (to troje za volitve), opravljeni zapisnik, blagajnični dnevnik (z glavo), sklep računa, proračun, domovnica, ubožni list, plačilni nalog, vročilni list, razna povabila (k volitvi, k novačenju, v občinski urad), vabilo starešinam k seji (z dnevnim redom in brez njega), pobotnice, zapis za mrličem, izkaze o premembah stanovališča (za vojake), poštni dnevnik itd. itd.

Za cerkvene urade: Liber baptizatorum, Liber defunctorum, Liber matrim., Testim. mortis, Testim. matrim., Fides mortis et sepult., Fides matrim., Nota pro denun. factis (in facendis), Fides Nativit. et Bapt., Testim. status liberi, krstni list, poročni list, mrtvaški list, račun (z raznimi prilogami: rač. posnetek, razni izkazki) itd.

Za šole (slovenske, hrvaške in italijanske): razrednica, tednik, opravljeni zapisnik, izkazek neoprav. zamud, glavni imenik, matica, inventar, razna spričala itd.

Za sodne urade: opravljeni zapisnik, zapisnike, vročilne liste, pozivnice, plačilne naloge, malotne tožbe, pooblastila, izvršilne prošnje itd.

Gene zmerne. — Izvršitev ukusna. — Papir dober, pri znamenitejših tiskovinah (zlasti za cerkvene urade in župaostva) pa prav dober, fin, trpežen.

Za mnogoštevilna naročila se priporoča lastnik

A. Sabršček